

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ЗАХІДНОЇ МАКЕДОНІЇ (ГРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)

III Всеукраїнська науково-практична конференція
з міжнародною участю

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА:
ТРАЄКТОРІЯ ПОСТУПУ

УДК 37.014.3(477)(082)

Нова українська школа: траєкторія поступу: зб. тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 02 квітня 2021 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2021. 332 с.

Члени редколегії:

Задорожна-Княгницька Л.В., докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Воєвутко Н.Ю., кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Грива Е., професорка прикладної лінгвістики кафедри початкової освіти, директорка Інституту грецької мови Науково-дослідного центру ТНΜΕΝΟΣ, Університет Західної Македонії

Йорданідіс Г., професор адміністрування та менеджменту освіти, проректор Університету Західної Македонії

Мойсеєнко Р.М., кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Нетреба М.М., кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Тимофєєва І.Б., кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Хаджинова І.В., асистентка кафедри педагогіки та освіти, Маріупольський державний університет

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету іноземних мов
Маріупольського державного університету
(протокол № 7 від 17 березня 2021 року)

**Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику**

© Колектив авторів, 2021

© Кафедра педагогіки та освіти МДУ, 2021

Таким чином, успішний розвиток дітей значною мірою залежить від дружної і погодженої виховної роботи вчителів та сім'ї. Цю істину повинні добре засвоїти не тільки вихователі, а й батьки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кириченко В. І., Організація партнерської взаємодії навчального закладу і батьків учнів м. Київ. URL: https://lib.iitta.gov.ua/3336/1/Kirichenko_Orhanizastiy_partnerskoi_vzaemodii.pdf (дата звернення: 19.02.2021 р.).
2. Мельничук Л. Б. Сучасний стан організації співпраці школи та батьків учнів у контексті реалізації ідей нової української школи URL: http://www.iitta.gov.ua/3336/1/Melnychuk_L_B_Suchasnyy_stan_organizatsiyi_sivpracy_shkoly_ta_batykiv_uchniv_u_konteksti_realizatsiyi_idey_novoi_ukrainskoyi_shkoly.pdf (дата звернення: 23.02.2021 р.).
3. Селуянова М.В. Взаємодія сім'ї та школи як педагогічна проблема URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4067/3575> (дата звернення: 25.02.2021 р.).
4. Стаднік Н. В. Взаємодія сім'ї і школи: сутність, принципи, напрями, способи реалізації URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11174/1/%D0%92%D1%81%D1%96%D0%96%D1%97.pdf> (дата звернення: 13.02.2021 р.).

Нетребя М.М.,

кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри педагогіки і освіти
Маріупольського державного університету

ШКІЛЬНИЙ «БУЛІНГ»: ЧИННИКИ ТА ВИДИ

На сьогоднішній день надзвичайно гостро постає проблема агресивних проявів у міжособистісних стосунках учнівської молоді. Проблема насильства є великою сферою досліджувань в світовій психології, соціології, кримінології, медицині, педагогіці, філософії та інших областях наукового знання.

Проблемам насильства в закладах загальної середньої освіти довгий час не надавалося особливого значення, хоча це явище було широко поширене, добре відомо і нерідко описувалося в художній літературі. Усі дослідження на цю тему зосереджені на поширеності знущань, факторах ризику, захисту та негативних результатах.

Більше того, щоб оцінити взаємозв'язок та соціальний контекст, що лежить в основі поведінки знущань, дорослі та молоді люди повинні співпрацювати над програмами залякування та взаємодіяти з різними визначеннями, ефектами та формами підтримки.

Дослідження шкільного «булінгу» швидко почало розвиток з 1970-х років. Заснований у соціальних та психологічних дослідженнях у Норвегії, Швеції та Фінляндії, цей обсяг досліджень в основному зосереджується на індивідуалізованих рисах особистості винних та жертв. Потім глобальний інтерес до цього явища поширився, а дослідження знущань розпочалися у Великобританії, Австралії та США. Зазвичай кількісний характер, багато досліджень вивчають поширеність «булінгу», фактори ризику та захисту та негативні результати [5, с. 29].

І. Бердишев трактує «булінг» як свідоме, тривале насильство, що не носить характеру самозахисту і виходить від одного або кількох людей [4, с. 17]. Науковець описують «булінг», як тотожне поняття до «насилля», згідно порівняння тлумачень, вірно вважати, що «булінг» не є насильством, «булінг» є один з видів насильства.

Як зазначив С. Кривцов, «булінг» позначає агресію одних дітей проти інших, коли мають місце нерівність сил агресора і жертви, агресія має тенденцію повторюватися, при цьому відповідь жертви показує, як сильно вона зачеплена тим, що відбувається [4, с. 17]. Обидва дослідники виділяють кілька основних ознак шкільного булінгу, а саме: негативна поведінка; навмисність; регулярність; нерівність сил; неадекватно висока чутливість жертви і гостра емоційна реакція жертви [2, с. 58].

Деякі дослідники пропонують систематизувати всі прояви булінгу в дві групи:

1 група – прояви, пов'язані переважно з активними формами приниження;

2 група – прояви, пов'язані зі свідомою ізоляцією, обструкцією постраждалих [1, с. 56-58].

У «булінгу» присутня певна структура, без якої він не може відбутися. Структура складається з трьох компонентів: булер, жертва і глядачі. Булерами (агресорами), як правило виступають діти, що володіють нарцисичними рисами характеру. Основна особливість нарциса – прагнення до влади, самоствердження за рахунок інших. Властолюбні учні діляться на активних і пасивних властолюбців. Перші постійно зачіпають не тільки однокласників, а й вчителів. Вони знову і знову кидають йому виклик. З допомогою слів і дій вони як би його атакують. Вони можуть застосовувати різні тактики: робити все дуже повільно, не звертаючи уваги на нагадування про час, здавати незакінчені роботи, шуміти в той час, коли інші працюють [3, с. 14].

Булінг залежить від сформованості дитячого колективу і дозволеності важких ситуацій. Найголовніше, якщо булінг був перерваний на самому початку, то наслідки мінімальні у вигляді слабких негативних емоцій, але якщо «булінг» був тривалим, то може залишити відбиток на стилі поведінки підлітків, якщо підліток був жертвою, то можливо і в подальшому буде себе вести як жертва. Шкільний булінг – явище системне і комплексне. Тому, крім шкільного психолога, подібними проблемами повинні займатися ще й вчителі, які зобов'язані припиняти ці ситуації, а не говорити, що діти самі повинні вирішувати подібні проблеми [6, с. 94].

Шкільний булінг за своєю природою є складним явищем. Ми розуміємо булінг як специфічну соціальну ситуацію, яка виникає в групі та заснована на порушеннях у соціальних стосунках, яка передбачає специфічну групову динаміку (з перерозподілом ролей, статусів, групових норм, цінностей) та ситуацію, в якій, прямо чи побічно, задіяні всі члени колективу.

Жертви «булінгу», як правило, постійно відчувають безліч негативних емоцій (смуток, тривогу, гнів, фрустрацію), що, в свою чергу, нерідко призводить до депресій і проблем з успішністю. Причому негативні наслідки цькування більш болючі для популярних підлітків, ніж для тих, хто звик до

положення «ізгоя». Шкільний булінг має небезпечні психологічні наслідки для його жертв, а виктимизация в підлітковому віці може відбитися на всьому подальшому житті людини.

СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айхорн А. Трудный подросток: монографія. Минск: ЭКСМО-ПРЕСС, 2001. 245 с.
2. Баркан А. Дедовщина в школе или школьный буллинг: учебник. Минск, 2009. 201 с. URL: <http://abarkan.ucoz.com/publ> (дата звернення: 12.08.2020)
3. Дорошко І.І. Булінг. Проблема в запитаннях та відповідях підручник. Київ: Основа, 2019. 144 с.
4. Калуга-Семенкова Л. Протидія булінгу в дитячому середовищі : маркери-орієнтири з підготовки та проведення засідання педагогічної ради *Виховна робота в школі*. 2019. № 5(647), травень. С. 26-40.
5. Савельєв Ю.Б. Виключення та насильство: чи існує булінг в українській школі: підручник. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська Академія». 2009. 250 с.
6. Duffy L. A. Bullying in Schools: A Social Identity Perspective / A. L. Duffy, B. Psych (Hons). School of Applied Psychology Business School, 2004. 376 p.

Павленко Є.А.,

старший викладач

кафедри фізичного виховання, спорту і здоров'я людини

Маріупольського державного університету

ПРИЧИНИ ВІДСУТНОСТІ МОТИВАЦІЇ

ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ У ШКОЛІ

Виклики сьогодення, які стоять перед сучасною системою загальної середньої освіти України, потребують нових підходів до розв'язання соціально-педагогічних задач, пов'язаних із всебічним вдосконаленням особистості школяра. Вагому роль у цьому процесі відіграє фізичне виховання, яке завжди виступало чи не найпоказовішою складовою гармонійного фізичного розвитку суспільства, зокрема, психологічного, духовного й культурного вдосконалення особистості. Отже, нові світоглядні орієнтири і соціальні завдання вимагають сьогодні від вчителя фізичної культури активного використання методик, спрямованих на отримання оздоровчого результату. Зазначене знайшло свою віддзеркалення у постульованій свого часу М. Амосовим тезі про те, що нація є здоровою, якщо є здоровим суспільство [2], що саме й актуалізує поставлене перед громадою, школою і батьками завдання – зберегти здоров'я школярів через активне впровадження здоров'язберігаючих технологій, популяризацію здорового способу життя серед учнівської молоді [3].

На жаль, сьогодні спостерігаємо зниження рівня мотивації до занять фізичною культурою у сучасних школярів, що обумовлюється, на думку спеціалістів-практиків (В. Бальсевич, В. Захарченко, А. Савко, С. Свіріденко, Н. Турчина та ін.) цілою низкою причин психологічного, педагогічного і соціального характеру [1; 4; 5]. Причини фізкультурної безграмотності учнівської молоді, її байдужості до свого здоров'я є різноманітними та